

ЯДЕРНИЙ ШАНТАЖ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИЧНОГО ВПЛИВУ: КАРИБСЬКА КРИЗА ТА СЬОГОДЕННЯ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Висвітлено причини та наслідки міжнародного конфлікту під назвою “Карибська криза” у контексті теперішньої російсько-української війни

Ключові слова: міжнародний конфлікт, ядерна зброя, «Холодна війна», Карибська криза. СРСР, США

Abstract

The causes and consequences of the international conflict known as the 'Cuban Missile Crisis' are highlighted in the context of the current Russian-Ukrainian war

Keywords: international conflict, nuclear weapons, Cold War, Cuban Missile Crisis, USSR, USA

Вступ

Карибська криза – назва конфлікту, що став апогеєм «Холодної війни» та поставив світ на поріг ядерної війни [1]. Це було протистояння між Сполученими Штатами Америки та Радянським Союзом, яке виникло через таємне розміщення радянських ядерних ракет на Кубі. Карибська криза стала найвищою точкою «Холодної війни» і вперше в історії людства обидві наддержави наблизилися до прямого військового протистояння і безпосередньої загрози початку ядерної війни. У розрізі нинішніх подій ми пересвідчуємося, що ядерна зброя продовжує бути потужним інструментом зовнішньополітичного впливу. Тому доцільно провести аналогії між подіями 1962 р. та 2014–2024 рр.

Результати дослідження

Конфлікт виник як відповідь на розміщення Сполученими Штатами ракет з ядерними боеголовками в Туреччині та Італії, які могли досягти радянської території за дуже короткий час. Це створило серйозну загрозу для Радянського Союзу, оскільки вони не мали аналогічних ракет, які могли б швидко вразити територію США. Втім, у 1959 р., коли внаслідок революції на Кубі було встановлено комуністичний режим Ф. Кастро, СРСР отримав можливість вчинити симетричним чином. Кастро, вважаючи США ворогом Куби, звернувся до Радянського Союзу з проханням про військову допомогу для захисту від можливої американської інтервенції. Лідер СРСР М.Хрущов погодився надати допомогу та вирішив, що розміщення радянських ядерних ракет на Кубі буде ефективним рішенням, адже вона була ідеальним плацдармом, звідки можна було погрожувати ядерними ракетами Сполученим Штатам. Операція з перебазування ракет отримала назву «Анадир» і була здійснена таємно, щоб збити з пантелику США та їхніх союзників [2, с. 315].

Хоча ракети на Кубу були доставлені таємно, але на самому острові їх помітила аеророзвідка США. Попри факти наявності зброї на Кубі, радянський посол СРСР в ООН заперечував її наявність, вводячи в оману міжнародну спільноту. Подібно до того, в 2014 р. постпред російської федерації при тій самій організації відверто заперечував присутність своїх військ на території нашої держави.

Президент Дж. Кеннеді заблокував Кубу кораблями, щоб не дозволити СРСР зайти на острів з моря. Радянський Союз був готовий використати ядерну зброю, тим більше, що його ядерні ракети, запущені з Куби, могли дістати до більшості американських міст. Трапився навіть інцидент, коли радянське ППО збило американський розвідувальний літак, пілот якого згинув. Коли, здавалося, світ стоїть на порозі війни між ядерними державами, 27 жовтня 1962 р. сторони змогли домовитися про вихід з кризи. Згідно з домовленостями, СРСР забрав ракети з Куби, а США – з Туреччини [3].

Висновки

На відміну від Карибської кризи, сучасна росія веде війну проти держави, у якій немає ядерної зброї. Це створює в неї відчуття повної безкарності, оскільки під час Карибської кризи війна ймовірно б закінчилася знищенням обох сторін. Проте, на противагу діям М. Хрущова, В. Путін поставив свою державу у більш складну ситуацію, де на кону стоїть більше, ніж лише міжнародний імідж. Уряд росії

ініціював конфлікт, у якому вони зіткнулися з принизливими невдачами перед менш потужним опонентом, що призвело до глибокої ізоляції, підриваючи майбутнє країни. Звідси й регулярні прямі та опосередковані погрози з боку російських пропагандистів та політиків на адресу України та Заходу щодо застосування ядерної зброї.

У нинішній ситуації виходу, як під час Карибської кризи, не існує. На відміну від США, Україна не має ядерної зброї для нанесення нищівного удару у відповідь. Введення миротворчих військ НАТО викликає ризик використання росіянами ядерної зброї, а будь-які наміри України вступити до Північноатлантичного альянсу чи наблизитись до Євросоюзу викликають агресію з боку ворога. Тому, якщо і дійти до компромісу, коли Україна відмовиться від членства в НАТО та ЄС, а росія приєднає до своєї території Донбас, Крим та Одесу, наша держава має великі шанси опинитися в подібній до Білорусі чи Грузії ситуації, коли влада повністю залежить від Москви. Тим більше, як показує історія, компроміси з росією завжди закінчувалися новими конфліктами та агресіями з боку росіян через деякий час. Можливим виходом з ситуації є виснаження та ізоляція ворога, аж до розпаду російської федерації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Катастрофа, якій можна запобігти. Уроки Карибської кризи для сучасного світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3594704-katastrofa-aku-mozna-zapobigti-uroki-karibskoi-krizi-dla-sucasnogo-svitu.html>
2. Галака С. П. Карибська криза 1962 // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. / Редкол.: Л. В. Губерський (голова) та ін. Київ: Знання України, 2004. Т. 1. 760 с.
3. Карибська криза // Енциклопедія сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/article-9804>

Накoneчний Влас Володимирович – студент групи ЗПІ-226, Факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна, e-mail: vlas.nak.05@gmail.com

Nakonechnyi Vlas - student of group ЗПІ-226, Faculty of Information Technology and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine, e-mail: vlas.nak.05@gmail.com

Науковий керівник – Герасимов Тимофій Юрійович – доктор історичних наук, доцент кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна, e-mail: timger84@gmail.com

Supervisor – Gerasymov Tymophiy – doctor of historical sciences, assistant of professor of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia. e-mail: timger84@gmail.com